

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-географски

Специалност: (код и наименование)

Г	Г	А	0	1	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

ГЕОГРАФИЯ

Бакалавърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

ГЕОГРАФИЯ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	2	2	1
---	---	---	---

ГЕОГРАФИЯ НА ТУРИЗМА

Преподаватели: гл. ас. д-р Раденка Митова

Асистент: ас. Вася Янева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	15
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	0
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	45
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	45
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	10
2.	Решаване на казуси	10
3.	Текуща самостоятелна работа	30
4.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът по География на туризма е специално разработен за студентите от специалност География. Той цели да запознае студентите от една страна с основни понятия и концепции приложими при научното изследване на туризма като социално-икономическо и пространствено явление, и от друга, да даде базисни знания за състоянието на световния туризъм, световните туристически региони, както за състоянието на туризма в България и най-новото туристическо райониране на страната. В основата на обучението по География на туризма е заложен системният подход с особен акцент върху пространственото измерение на системата на туризма. Набляга се на многоаспектната същност на явлението туризъм, неговото видово разнообразие, историческото му развитие, основните характеристики и тенденции на съвременния туризъм в световен и национален мащаб.

Предварителни изисквания:

- Базисни познания по география на света и България

Очаквани резултати:

*Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина **ще познават и разбират***

- Комплексната и многоаспектна същност на туризма
- Факторите за възникване и развитие на туризма
- Системната същност на туризма в структурно-функционално, пространствено и темпорално измерение
- Класификацията и видовото разнообразие на туризма
- Основни концепции, приложими при научното изучаване на явлението туризъм
- Влиянията на туризма
- Устойчивото развитие на туризма
- Историческото развитие на туризма в света и в България
- Основните характеристики на съвременния туризъм и неговите тенденции
- Световните туристически райони
- Състоянието на туризма в България и неговите тенденции и проблеми
- Най-новото туристическо райониране на България

*Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина **ще могат:***

- Да дефинират и разграничават някои основни понятия в областта на туризма
- Да прилагат различни критерии за класификация на туризма

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

- Да анализират различни модели на системата на туризма
- Да класифицират и характеризират различни туристически ресурси
- Да ползват различни източници и статистически данни за характеристика на туристическото развитие
- Да ползват основни индикатори за наблюдение на устойчивото развитие на туризма
- Да правят комплексна характеристика на туристически дестинации на местно, национално и глобално равнище.

Учебно съдържание – Лекции

№	Тема:	Хорариум
1	Същност на туризма. Подходи в изследването и изучаването на туризма. Научни направления. Връзки с другите науки.	1
2	Фактори за възникване и развитие на туризма – условия, фактори, ресурси. Генетични, реализационни и локализационни фактори.	1
3	Система на туризма – основни елементи и измерения (структурно-функционално, пространствено и темпорално)	1
4	Рекреационно-туристически ресурси – същност, класификация, особености. Валоризация.	1
5	Туристически продукт – същност, елементи, характеристики, равнища. Живнен цикъл на продукта. Регионален туристически продукт.	1
6	Туристическа дестинация – същност, фактори, обхват, граници. Туристически клъстер и туристически район. Живнен цикъл на туристическите дестинации.	1
7	Влияния на туризма – същност, класификация, регулиране	1
8	Устойчиво развитие на туризма – същност, принципи и подходи.	1
9	Историческо развитие на туризма.	1
10	Световни туристически райони	2
11	Основни фактори и ресурси за развитието на туризма в България.	1
12	Състояние и тенденции в развитието на активния, пасивния и вътрешен туризъм на България	1
13	Туристическа политика и планиране.	1
14	Туристическо райониране на България.	1

Учебно съдържание – Упражнения (семинари и практически занятия)

№	Тема:	Хорариум
1	Основни понятия в туризма – свободно време, отдих, рекреация, туризъм; турист, посетител, екскурзиант	1
2	Класификация на туризма. Видове туризъм.	1
3	Преглед на основни модели на системата на туризма – Бъчваров (1975), Gunn (1988), Маринов (2003)	1
4	Рекреационно-туристически ресурси – класификации, примери от света и България	1
5	Туристиге, материално-техническа база и кадрите в туризма като подсистеми в системата на туризма.	1

6	Основни характеристики на съвременния туризъм.	1
7	Съвременни тенденции в развитието на туризма.	1
8	Основни модели на туристическото развитие.	1
9	Индикатори за мониторинг на туристическото развитие	1
10	Характеристика на избрани туристически дестинации от света и България	6

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Същност на туризма. Подходи в изследването и изучаването на туризма. Научни направления. Връзки с другите науки.
2	Фактори за възникване и развитие на туризма – условия, фактори, ресурси. Генетични, реализационни и локализационни фактори.
3	Значение на туризма
4.	Класификация на туризма. Видове туризъм.
5.	Системен подход в туризма. СOT и ТСОТ.
6.	Туристическият контингент като подсистема в системата на туризма.
7.	Рекреационно-туристическите ресурси като подсистема в системата на туризма
8.	Материално-техническата база и туристическата инфраструктура като подсистеми в системата на туризма.
9.	Кадрите в туризма като подсистема в системата на туризма.
10.	Туристически продукт – същност, елементи, характеристики, равнища. Жизнен цикъл на продукта. Регионален туристически продукт.
11.	Туристическа дестинация – същност, фактори, обхват, граници. Туристически клъстер и туристически район. Жизнен цикъл на туристическите дестинации.
12.	Влияния на туризма – същност, класификация, регулиране
13.	Устойчиво развитие на туризма – същност, принципи и подходи.
14.	Историческо развитие на туризма.
15.	Основни характеристики на съвременния туризъм.
16.	Съвременни тенденции в развитието на туризма.
17.	Туристически район Европа
18.	Туристически район Америка
19.	Азиатско-Тихоокеански туристически район
20.	Туристически район Африка
21.	Туристически район Среден Изток
22.	Основни фактори и ресурси за развитието на туризма в България.
23.	Състояние и тенденции в развитието на активния, пасивния и вътрешен туризъм на България
24.	Туристическа политика и планиране.
25.	Туристическо райониране на България.

Библиография

Основна:

- Воденска М., М.Асенова, Въведение в туризма, МАТКОМ, 2011 г.
Концепция за туристическо райониране на България. С., Министерство на туризма, 2015
<http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/strategicheski-dokumenti/konceptiya-zaturisticheskoraunirane-na-bulgariya> (обобщен доклад и приложения)
WTO. Tourism Highlights. (последна година) <http://www.unwto.org/facts/eng/highlights.htm>

Допълнителна:

- Апостолов, Н. Туристически ресурси. Варна, 2003
Асенова, М. Институционално взаимодействие в туристическата политика на България. - *Годишник на СУ, ГГФ, кн. 2 – География*, т. 95, 2003.
Асенова, М. Мониторинг на устойчивото туристическо развитие. *Годишник на СУ „Св. Кл. Охридски”*, ГГФ, Книга 2, Том 99, Университетско издателство, София, 2006
Асенова, М., В. Маринов, Е. Дограмаджиева, Д. Семерджиев. Наръчник на туристическия бизнес. Как да привличаме и обслужваме български туристи. С., Министерство на икономиката и енергетиката, 2009. – 167 с.
Асенова, М., В. Маринов. Потенциални маркетингови туристически райони на България. - *Годишник на Софийския университет “Св. Климент Охридски”*, Геолого-географски факултет, книга 2 – география, том 106, 2013. С., 2014, с. 253-276.
Бъчваров, М., Н. Апостолов. География на туризма. Варна, 1982.
Веденин, Ю. А. Динамика териториалных рекреационных систем. М., 1982.
Велас, Ф., Л. Бешерел. Международен туризъм. С., Мегабул, 1998.
Воденска, М., Н. Колев. Статистически методи в географията на туризма. С., СУ „Св. Климент Охридски”, 1995 (по-специално. Гл. I, с. 13-34)
Воденска, М., Икономически, социални и природни влияния на туризма, С., 2001.
Динев, Л. Концепция за туристическото райониране на България. - *Годишник на СУ, ГГФ, кн.2, География*, т. 66, 1972. С., 1974. (библ. ГГФ)
Дограмаджиева, Е. Интегрално планиране и пространствена диференциация на туристическите дестинации: приложение на жизнения цикъл. - В: Сборник доклади на конференция “География и регионално развитие”, Созопол, септември 2004
Дограмаджиева, Е., Д. Казачка. Развитие, състояние и проблеми на планинския туризъм в България. *Проблеми на географията*, кн.1-2, 2007.
Дограмаджиева, Е., М. Асенова, В. Маринов, М. Воденска, М. Пунева. Модел за проучване на развитието и управлението на туризма на местно ниво: сравнителен анализ на селата Долен, Лещен и Ковачевица. Год. на СУ, ГГФ, кн. 2 – География, т. 105 [за 2012]
Дограмаджиева, Е., М. Асенова. Разработване на еко туристически продукт на примера на община Разлог // *Годишник на СУ “Св. Климент Охридски”*, ГГФ, кн. 2 – География, т. 101 [за 2008] София, 2009, с. 239 - 259.
Дограмаджиева, Е., Р.Митова, В. Николова. 2018. Качествено изследване на местното туристическо развитие чрез интервюта с ключови информатори на примера на София. ГСУ, Кн. 2 – География, т. 111
Казачка, Д. 2009. Класификация на туристическите ресурси. Смолян
Казачка, Д. 2009. Класификация на туристическите ресурси. Смолян
Казачка, Д. Мясото на България на световния туристически пазар и прогноза за развитието на туризма до 2020 г., *Годишник на СУ – ГГФ*, кн. 2 География, т. 97, 2005
Казачка, Д. Пасивен международен туризъм на България, *Годишник на СУ – ГГФ*, кн. 2 География, т. 98, 2006
Кръстев, В. Основи на туристическото странознание. Наука и икономика, Варна, 2012.
Левков, К. География на туризма. С. Авангард Прима, 2015.

- Маринов В. (2003) SWOT – анализът в регионалното и туристическото планиране: изисквания, проблеми и решения. – В: Теория и методология на географските изследвания. Научна конференция, Созопол, 2003, с. 41-48
- Маринов В., М.Бъчваров (1990) *Антропогенни условия и ресурси на туризма*, София.
- Маринов, В. , М. Асенова, В. Николова, Круизният туризъм в българския участък на река Дунав, Бук бутик, София, 2015
- Маринов, В. 2001. Предизвикателства пред устойчивото развитие на туризма в България. *Год на СУ; Кн.2-География*, ГГФ, том 92
- Маринов, В. Настанителната база на туризма в България в периода на прехода: основни промени в количествените и структурните характеристики. – *Год. на СУ*, ГГФ, кн. 2 География, т. 84, 2000.
- Маринов, В. Настанителната база на туризма в България в периода на прехода: основни промени в количествените и структурни характеристики. – *Год. на СУ*, кн.2, т. 94 [за 2000]. София, 2002, с. 209-231.
- Маринов, В. Предизвикателства пред устойчивото развитие на туризма в България. – *Год.на СУ*, ГГФ, кн. 2 География, т. 92, 1999.
- Маринов, В. Стопански туризъм. - В: География на България, БАН, 1998.
- Маринов, В. Състояние и динамика на туристическото развитие в България по райони за планиране и области. – В: Географията ... вчера, днес, утре. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д-р Ст. Карастоянов. С., Унив. издателство “Св. Климент Охридски”, 2004, с. 218-232
- Маринов, В., В. Янева и др. Мониторинг на туристическото търсене. С., 2000
- Маринов, В., Е. Дограмаджиева, М. Асенова. Националният туризъм в България в интернационален контекст: сравнителен анализ. – В: Сб. материали от научна конференция „Алтернативи за развитие на съвременния туризъм”, посветена на 45 годишнината от създаването на специалност „Туризъм”. Варна, 24-25 юни 2010.
- Маринов, В., Е. Дограмаджиева. Националният пазар на туризма в България – динамика и особености на вътрешните и изходящите пътувания на българите. – *Год. на СУ «Св. Кл. Охридски»*, ГГФ, кн. 2 География, т. 103, 2010.
- Маринов, В., М. Асенова, Е. Дограмаджиева, В. Николова, А. Казаков, В. Янева, М. Неделков, М. Новакова, Европейската система от индикатори за устойчиво развитие на туризма (ETIS) в Дунавския район на България – 2015 г. http://www.fpdd.bg/userfiles/files/ETIS-Danube%20Region%20Report-2015_BG-27.07.15-Final.pdf , Focal Point Destination Danube, GlZ, София, 2015
- Маринов, В., М.Бъчваров. Антропогенни условия и ресурси на отбиха и туризма. С., 1990.
- Маринов, В., М.Воденска. Към проблема за класификацията на влиянията на туризма. – *Год. на СУ*, ГГФ, кн. 2 – География, т. 87, 1995.
- Маринов, В., П. Еврево, М. Асенова, Е. Дограмаджиева. Концепция за туристическо райониране на България: Теоретични постановки, законови изисквания и практически следствия. – *Проблеми на географията* 2015, 2015, бр. 1-2, с. 31-43.http://www.niggg.bas.bg/wp-content/uploads/2015/10/12_2015.pdf
- Маринов, В.; Е. Дограмаджиева, В. Гарнизов. 2012. Настанителният сектор в София: оценки, нагласи и очаквания. ОП „Туристическо обслужване“, С.
- Маринов, В.1997. Ландшафтът като ядро на туристическия продукт - следствия за туристическата политика и планиране. В: Околна среда - ландшафт и екология. Теоретични и приложни аспекти; Бюлетин '97, С, Съюз на архитектите в България
- Маринов, В.1997. Стопански туризъм. В: География на България; БАН
- Мишоненко, Н.С., И.Г. Твердохлебов. Рекреационная география. М., 1981.
- Митова, Р. 2017. Ландшафтно-екологичният подход – възможност за реабилитация на концепцията за туристически поемнен капацитет. ГСУ, Кн. 2 – География, т. 109,
- Митова, Р. 2017. Настанителният сектор на Витоша: структурни особености и проблеми на използването. ГСУ, Кн. 2 – География, т. 110,
- Мишев, К., В. Попов, Х. Тишков. Природните рекреационни ресурси на българското Черноморие и рационалното му използване. – *Проблеми на географията*, 1983, # 1.
- Нешков, М. Туристическа политика. Исторически трансформации, съвременен състояние и насоки за развитие в България. Наука и икономика, Икономически университет – Варна, 2012.
- Николова, В. Модели на регионално туристическо развитие на Балканите. Сърбия и Македония. Изд. Авангард Прима – ООД, София, 2014

- Николова, В., А. Казаков. Религиозният туризъм в България – конкурентоспособност и модели на развитие. Сб. Десета международна конференция „Съвременният модел на Европейския съюз и мястото на България в него”, Ботевград, 2013. С. 668-680.
- Пеев П. (2003) *Въведение в туризма*, Пловдив
- Пирожник, И. Рекреационният район как предмет на изследване на рекреационна география. – *Проблеми на географията*, 1978, # 3, с. 56-68.
- Попова Н. (1982) Място и роля на рекреационно-туристическите ресурси като фактор на
- Попова, Н. Основни принципи и методи за изучаване на природните рекреационно-туристически ресурси. – *Известия на БГД*, 22(32), 1984, 107-114.
- Попова, Н. Природни рекреационни ресурси. Изд. “Св. Кл. Охридски”, С., 1993.
- Попова, Н. Същност и класификация на природните рекреационни ресурси. – *Годишник на СУ, ГГФ*, 70 кн. 2, География, 1977/1978. С., 1981, 269-279.
- Попова, Н., Природни рекреационни ресурси., С., 1993.
- Преображенский, В.С., Ю.А. Веденин. Уроци на развитие на рекреационна география. – *Известия АН СССР, сер. Геогр.*, 1988, # 2, с. 17-30.
- Природният и социално-икономически потенциал на планините в България. С., 1989.
- производствения процес. *Известия на БГД, София*
- Рекреационни системи (под ред. на Н. Мироненко и М. Бъчваров). М., 1986.
- Стоянова, М. (2011). Анализ на туристопотока за СПА и уелнес туризъм в България. В сб. "Туризмът - предизвикателства в условията на икономическа криза", НБУ, София.
- Стратегически план за развитието на културния туризъм в България, Naples - Sophia, 2009, http://www.mec.government.bg/iko/01_Executive_BG.pdf
- Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г. С., 2014
- Теоретически основи на рекреационна география* (1975), Москва, Наука
- Теоретически основи на рекреационна география. М., 1975.
- Тишков, Х. Климатът на курортите в България. С., 1972.
- Тишков, Х., М. Бъчваров. Райониране на рекреационно-туристическия ресурсен потенциал на Северна България. – *Проблеми на географията*, 1990, # 1, 27-33.
- Тончев, Ц. и др. Основи на туризма, С. 2007
- Туристическо райониране на Република България. ДАТ, май 2008 http://www.tourism.government.bg/files/politics/file_212_bg.pdf
- Bramwell, B., B. Line. 1993. Sustainable Tourism: An Evolving Global Approach. *Journal of Sustainable Tourism*; 1:1; pp.1-5
- Butler, R. 1980. The Concept Of A Tourist Area Cycle Of Evolution: Implications For Management Of Resources. *Canadian Geographer*; XXIV; 1
- Butler, R. 1999. Sustainable tourism: a state-of-the-art review. *Tourism Geographies* 1(1)
- Butler, R. 2011. Tourism Area Life Cycle. *Contemporary Tourism Reviews*; Oxford
- Jafari, J. 1990. Research and Scholarship: The Basis of Tourism Education. *The Journal of Tourism Studies*. Vol. 1, 1
- Mathieson, A., G. Wall. 1982. *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*. New York: Longman.
- Murphy, P. 1985. *Tourism: A Community Approach*; Vol. 4; edition published in 2013; Routledge; NY
- Benthien B. (1981) Theorie und Praxis der Rekreationsgeographie dargestellt in einem Modell. *Wiss. Zeitschrift der EMAU, Greifswald, Math.-nat. Reihe, Jg. XXX, No 1*
- Bieger T. (1997) *Management von Destinationen und Tourismusorganisationen*
- Boniface Br., C. Cooper (1995) *The Geography of Travel and Tourism*, Heinemann, London
- Cater, E. 1995. Environmental Contradictions in Sustainable Tourism. *The geographical journal*, Blackwell Publishing, Vol. 161, No. 1, pp. 21-28,
- Cohen E. (1974) Who is a Tourist? A Conceptual Clarification. *Sociological Review*, 22
- Clarke, J. 1997. A Framework of Approaches to Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 5:3, 224-233
- Farrell, T, L. Twining-Ward. 2004. Reconceptualizing Tourism. *Annals of Tourism Research*, Vol. 31, No. 2, 2004; pp. 274-295
- Gunn, C.A. (1994) *Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases*. Washington, Taylor & Francis.
- Ogilvie F.W. (1933) *The Tourist Movement*. P.S. King, London
- Pearce, D. (1991) *Tourism Development*. London, Longman.
- Pigram J. (1983) *Outdoor Recreation and Resource Management*

Sharpley, R. 2000. Tourism and Sustainable Development: Exploring the Theoretical Divide. *Journal of Sustainable Tourism*, 8:1, 1-19

Дата: 20. 10. 2018 г.

Съставил: гл.ас. д-р Раденка Митова